

Latviešu valodas aģentūra

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Seminārs

*Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam
starpkultūru vidē*

**Materiāli starpkultūru kompetences
pilnveidei skolā**

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē” Nr. IF/2012/2/2

Ievads

Pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) aktuāls kļuvis jautājums par trešo valstu valstspiederīgo, bēgļu un citu Eiropas valstu pilsoņu dzīves vietas izvēli Latvijā. Patlaban arī citās Eiropas Savienības valstīs ir jūtamas vēl nebijušas demogrāfiskās pārmaiņas – iedzīvotāju novecošana, zema dzimstība un migrācija. Demogrāfisko izmaiņu rezultātā Eiropā sarūk darbaspēks. Trešo valstu valstspiederīgo skaits 2003. gada 1. janvārī 25 ES valstīs bija 16,2 miljoni, t. i., 3,6 % no iedzīvotāju skaita. 2010. gadā 27 ES valstu iedzīvotāju dalījums pēc pilsonības – 20,1 miljons iedzīvotāju (4 % no kopējā iedzīvotāju skaita) ir to valstu pilsoņi, kuras nav ES. Lielākās trešo valstu valstspiederīgo grupas ir turki, marokāņi un albāņi. Piemēram, 2009. gadā vairāk nekā 770 000 personu ieguva kādas ES dalībvalsts pilsonību, tas ir pieaugums par 9 % attiecībā pret šādu personu vidējo skaitu no 2004. līdz 2008. gadam. 2009. gadā ES trešo valstu valstspiederīgajiem tika izsniegti divi miljoni uzturēšanās atļauju, kas, salīdzinot ar 2008. gadu, ir par astoņiem procentiem mazāk. Par 28 % samazinājies to uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegtas darbībām, par kurām saņem atlīdzību, tādējādi arī atspoguļojot ekonomiskās krīzes sekas. Šādas atļaujas veido 24 % no 2009. gadā izsniegto atļauju skaita. Salīdzinājumam: 27 % atļauju tika izsniegtas ģimenes apstākļu dēļ, 22 % – studijām un 27 % – citu iemeslu dēļ (saistībā ar aizsardzību, uzturēšanos bez tiesībām strādāt u. c.) (Eurostat, Statistics in focus 2010, 40).

Pēc PMLP datiem 2011. gada sākumā Latvijā bija 2 237 059 iedzīvotāju, kas ir par 18 700 mazāk nekā pirms gada (pēc CSP datiem 2011. gadā bija 2 067 887, kas ir par 309 tūkstošiem mazāk nekā iepriekšējā tautas skaitīšanā 2000. gadā). Latvijas iedzīvotāju dalījums pēc valstiskās piederības uzskatāmi attēlots tabulā (sk. 1. tabulu).

1. tabula. Latvijas iedzīvotāju dalījums pēc valstiskās piederība (PMLP 2011)

Valsts statuss	Skaits	%
Latvijas pilsonis	1 854 684	82,9
Latvijas nepilsonis	326 735	14,6
<u>Krievijas pilsonis</u>	<u>36 638</u>	<u>1,64</u>
Lietuvas pilsonis	3 754	0,17
<u>Ukrainas pilsonis</u>	<u>3 198</u>	<u>0,14</u>

Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda 2012. gada programmas projekts.
Eiropas Savienības (75%) un Latvijas valsts budžeta (25%) finansējums.

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

<u>Baltkrievijas pilsonis</u>	<u>2 035</u>	<u>0,09</u>
Vācijas pilsonis	1 174	0,05
<u>Citas valsts pilsonis</u>	<u>8 841</u>	<u>0,41</u>
Kopā	2 237 059	100

Pastāvīgās uzturēšanās atļaujas uz 2012. gada 1. janvāri bija saņēmuši 40 057 trešo valstu valstspiederīgie (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.01.2012. <http://www.pmlp.gov.lv/lv/statistika/iedzivotaju.html>).

Pēc MIPEX indeksa kopsavilkuma (BISS 2009) Latvija integrācijas jomā ir pēdējā vietā starp ES un EEK valstīm imigrantu integrācijas ziņā. Trešo valstu valstspiederīgie jūtas nedroši, jo valodas trūkuma dēļ viņiem nav pieejama visa nepieciešamā informācija. Līdz šim valstī ir nepietiekami domāts arī par skolēnu izglītošanu dzīvei daudz kultūru sabiedrībā. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam ir uzsvērts, ka tās kodols ir cilvēka, ekonomiskā, sociālā un dabas, tostarp vietas un telpas, kapitālu produktivitātes kāpināšana. Latvijas sabiedrība noveco, tādējādi valstī jūtamas straujas demogrāfiskas pārmaiņas.

Saskaņā ar 2012. gada 6. janvāra Latvijas Cilvēktiesību centra lūgumu sniegt informāciju par vispārējās izglītības iestādēm, kurās mācās trešo valstu valstspiederīgo bērni, Izglītības un zinātnes ministrija norāda, ka vispārējās izglītības iestādēs 2010./2011. mācību gadā mācījās 190 trešo valstu valstspiederīgie skolēni.

Latviešu valodas aģentūra

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Materiāli
(uzdevumi, spēles, pasākumi)
starpkultūru kompetences
pilnveidei skolā

Seminārs

*Atbalsta nodrošināšana pedagogiem
darbam starpkultūru vidē*

Latviešu valodas aģentūra

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Vecums: 8.–9. klase

Uzdevums. *Izlasi piedāvātās situācijas! Uzraksti katrai situācijai atbilstošo Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas pantu! Komentē savu izvēli! Izdomā trīs savas situācijas!*

<i>Situācija</i>	<i>Komentāri</i> (t. sk. atsauce uz Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas pantu)
Marinas tēvs ir polis, māte – krieviete. Meitene pati ir izvēlējusies tautību – poliete.	
Pēc 9. klases Jānis nolēma mācīties vidusskolā, bet Juris arodskolā.	
Skolā starpbrīdī kāds ir izsitis logu. Skolotāja uzskata, ka to ir izdarījis Edgars.	
Plkst.11.20 vakarā kaimiņu dzīvoklī skan skaļa mūzika.	

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Vecums: vidusskola

Uzdevums. *Strādājiat grupās! Sameklējiet atbilstošas situācijas tiesībām, kas ietvertas t.s. „Cilvēktiesību ratā”!*

Ieteikumi skolotājam

1. Skolotājs iepriekš sagatavo kartīšu komplektu ar situāciju aprakstiem atbilstoši piedāvātajiem cilvēka tiesību aprakstiem.
2. Katra grupa iepazīstina ar savu izvēli, pamato teikto.

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Vecums: sākumskolas skolēni

Tēma: Starptautiskā tolerances diena

16. novembris – Starptautiskā tolerances diena.
1945. gada 16. novembrī tika parakstīta UNESCO Konstitūcija. Kopš 1996. gada šajā datumā Eiropā atzīmē Iecietības dienu, tā pievēršot cilvēku un sabiedrības uzmanību dažādiem tolerances jautājumiem.

Pēcpusdienas pasākums spēle „Pepija”

Dalībnieku skaits: ~25 bērni

Spēles gaita

1. Skolēni un skolotāja sēž aplī.
2. Skolotājai rokās ir lelle Pepija.
3. Skolotāja, turot rokās lelli, veido stāstu jeb situāciju:
„Pepija kopā ar ģimeni ir pārcēlusies uz dzīvi Latvijā. Tagad viņa te dzīvos un mācīsies mūsu klasē. Palīdziet Pepijai ātrāk iejusties mūsu skolā, izstāstiet, ko drīkst un ko nedrīkst darīt skolēns skolā!”
3. Pirmais stāstu sāk veidot skolotājs, piemēram:
„Pepija mūsu skolā ir aicināta piedalīties deju pulciņā.”
Pēc tam pasniedz lelli skolēnam, kas sēž pa kreisi.
5. Skolēns, kurš saņem Pepiju, turpina stāstu, piemēram:
„Ja Pepijai stundas laikā nepieciešams iziet no klases, jāpaceļ roka un jāpasaka tas skolotājam.”
6. Spēle turpinās, kamēr Pepija atkal nonāk pie skolotājas.

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Vecums: pamatskolas skolēni

Tēma: Starptautiskā tolerances diena

Pasākums

Sagatavošanās darbs – klasēs

Pirms pasākuma katrā klasē viena klases audzināšanas stunda tiek veltīta jautājumiem par iecietību, veidojot skolēnu izpratni par iecietības jautājumiem un neiecietības sekām.

Stundas rezultāts – zīmējumi, kurus palīdz veidot vizuālās mākslas skolotāja. Tolerances dienā ir zīmējumu izstāde.

Pasākuma norise skolā

I. Skolēni sadalās darbnīcās, kur apmēram 40 minūtes noris tikšanās ar dažādu profesiju un jomu pārstāvjiem.

1. „Mediķu darbnīca” – tikšanās un saruna ar ārstiem un medmāsām.
2. „Politiku darbnīca” – tikšanās un saruna ar pašvaldību pārstāvjiem.
3. „Drošības darbnīca” – tikšanās un saruna ar policistiem, glābējiem un citu palīdzības dienestu pārstāvjiem.
4. „Viesu diena” – tikšanās un saruna ar citu valstu studentiem.
5. „Stilistu darbnīca” – tikšanās un saruna ar frizieriem, stilistiem u. c. apkalpojošās sfēras profesiju pārstāvjiem.
6. „Militārā darbnīca” – tikšanās un saruna ar Latvijas Nacionālo bruņoto spēku (armijas) virsniekiem.

II. Komandas sanāk kopā trīs grupās un dalās savos iespaidos, apmainās viedokļiem.

1. grupa: „Mediķu darbnīca”, „Drošības darbnīca”.
2. grupa: „Politiku darbnīca”, „Stilistu darbnīca”.
3. grupa: „Viesu diena”, „Militārā darbnīca”.

Latviešu valodas aģentūra

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

- III. Komandu stafete (komandu sacensības pēc skolēnu dalījuma darbnīcās, pēc dalījuma grupās vai citādi). Stafetes galvenais uzdevums ir skolēniem būt draudzīgiem un palīdzēt cits citam (stafeti var sagatavot sporta skolotājs).
- IV. Noslēgums – koncerts, kopīgs pasākums pie ugunskura, ballīte u.c.

Latviešu valodas aģentūra

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Vecums: pamatskolas skolēni

Tēma: Starptautiskā tolerances diena

Sagatavošanās darbs

Mēneša laikā skolēni izpēta savas dzimtas vēsturi, saikni ar dažādu tautību cilvēkiem, iepazīst dzimtas tradīcijas, ģērbšanās stilu, mājas bibliotēku, profesijas, ēdienus.

Var veidot vienu kopēju klases dzimtas koku vai arī katrs skolēns savu.

Tolerances dienas izstāde

Klasē: „*Manas ģimenes vērtības*” (ja katrs individuāli veidojis savas dzimtas koku).

Katrs skolēns iepazīstina klātesošos ar sagatavoto materiālu, cienā ar ēdieniem, dzied vai atskaņo dziesmas, stāsta par savu dzimtu, māca citiem savas tautas vai savas mīļākās dejas.

Skolā: „*Mēs*” (ja klase kopā veidojusi dzimtas koku)

Klase kopā iepazīstina ar sagatavoto materiālu.

Nobeigumā var diskutēt par uzzināto, secinājumus uzrakstīt uz līmlapiņām, turpinot teikumu:

„*Mēs esam dažādi, bet ļoti bagāti, jo* .”

Latviešu valodas aģentūra

Projekts „Atbalsta nodrošināšana pedagogiem darbam starpkultūru vidē”
Nr. IF/2012/2/2

Vecums: vidusskola, pieaugušie.

Darbam nepieciešamie materiāli: A4 papīra lapas

1. daļa

Uzdevums. Uzrakstiet, kādas asociācijas Jums rodas, dzirdot vārdus *svešinieks, bailes, interese*. Asociācijas ierakstiet aplī blakus attiecīgajam vārdam. (Ja kāda iezīme asociējas ar visiem trim vārdiem, rakstiet to vidū, kur visi trīs apli pārklājas.)

2. daļa

Veidojiet grupas – katrā četri dalībnieki. Katra grupa kopējā aplī apkopo un ierasta asociācijas, kuras izraisa visi trīs vārdi.

3. daļa

Izmantojot šo grupas kopējo apli (kurā minēts raksturīgais visiem trim sākumā dotajiem vārdiem), izdomājiet definīciju jēdzienam *trešo valstu valstspiederīgais*.

Trešo valstu valstspiederīgais ir

